

PRVI ZAKON
KNJIGA I

OŠTRICA

DŽO ABERKROMBI

Preveo
Nikola Pajvančić

■ Laguna ■

Naslov originala

Joe Abercrombie
THE BLADE ITSELF

Copyright © Joe Abercrombie 2006
First published in Great Britain in 2006 by Gollancz
An imprint of the Orion Publishing Group
First published by Gollancz, London
Translation copyright © 2010 za srpsko izdanje, LAGUNA

**Za četvoro čitalaca.
Znate ko ste.**

Kraj

Logen je jurio kroz drveće, bosa stopala su mu se klizala na vlažnoj zemlji, bljuzgavici i mokrim borovim iglicama, dah mu je škripao u grudima, krv tukla u glavi. Supleo se i pao na bok, zamalo rasporio grudi sopstvenom sekirom, pa je tako ležao i dahtao, vireći kroz šumu punu senki.

Ker je bio s njim do malopre, u to je bio siguran, ali sada od njega nije bilo ni traga. Što se drugih tiče, ko zna. Jak je on vođa, tako da se odvoji od svojih momaka. Trebalo je da pokuša da se vrati, ali Šanke su bili na sve strane. Osećao ih je kako se kreću između stabala, nozdrve mu je ispunjavao njihov miris. Učinilo mu se da čuje neku viku levo od sebe, možda zvuk borbe. Logen se polako osovi na noge, pazeći da bude tih. Grančica puče i on se naglo okrenu.

Ka njemu je išlo koplje. Naizgled veoma oštro koplje išlo je veoma brzo a na drugom njegovom kraju bio je jedan Šanka.

„Bem ti“, reče Logen. Baci se u stranu, okliznu i pade na stomak, otkotrlja se mlatarajući kroz žbunje, svakog časa očekujući da mu koplje probije leđa. Nekako se pridigao, teško dišući. Video je blistavi vrh kako ponovo hoće da ga proburazi, izmakao mu, zavukao se iza debelog stabla. Logen virnu a ravnoglavac zasikta

i pokuša da ga ubode. On se prikaza na jednoj strani, tek na tren, pa se izmače, iskoči na drugoj strani drveta i zamahnu sekirom, urlajući na sav glas. Začu se prasak i sečivo se duboko zari u Šankinu lobanju. Logen je znao da je imao sreće, ali je stvarno i bio red da je malo ima.

Ravnoglavac je stajao i treptao. Onda poče da se ljulja levo-desno, a krv mu obli lice. Zatim pade kao proštac i istrže sekiru iz Logenove šake, pa stade da se grči pred njegovim nogama. Logen pokuša da uzme sekiru nazad, ali Šanka još nije ispuštao koplje i vrh mu je šibao po vazduhu.

„A!“, viknu Logen kada mu koplje okrznu ruku. Neka senka mu pade preko lica. Još jedan ravnoglavac. I to povelik. Već je skočio, raširenih ruku. Nema vremena da se uzme sekira. Nema vremena da se skloni. Logen zinu, ali nije bilo vremena ni da se nešto kaže. Šta čovek da kaže u takvom trenutku?

Zajedno padoše na mokru zemlju, otkotrljaše se kroz blato, trnje i slomljene grane, čupajući se i udarajući i režeći jedan na drugoga. Koren drveta žestoko udari Logena u glavu i u ušima mu zazvoni. Negde je imao nož, ali se nije sećao gde. Kotrljali su se sve dalje nizbrdo, svet se prevrtao i prevrtao, Logen je pokušavao da izbistri glavu i istovremeno zadavi velikog ravnoglavca. Nije mogao da se zaustavi.

Podizanje logora na ivici klanca delovalo je kao pametna ideja. Nije bilo izgleda da im se neko prikrade s leđa. Sada, dok je Logen na stomaku klizio preko ivice, privlačnost te ideje znatno je opala. Pokušao je da se za nešto uhvati. Samo zemlja i borove iglice. Prsti mu zahvatiše u prazno. Počeo je da pada. Tiho zajeca.

Ruke mu nešto stegnuše. Koren drveta virio je iz zemlje na samom rubu klanca. Zanjihao se, izgubio dah, ali se čvrsto držao.

„Ha!“, viknu on. „Ha!“ Još je živ. Potrebno je nešto jače od šake ravnoglavca da smrsi konce Logenu Devetoprstom. Počeo je da se pridiže na ivicu, ali nije uspeo. Nešto teško mu je visilo oko nogu. Pogledao je dole.

Klanac je bio dubok. Veoma dubok, s golim, kamenitim stranama. Ovde-onde je iz neke pukotine štrčalo drvo. Reka je siktala daleko dole, hitra i besna, zapenušana bela voda oivičena oštrim crnim kamenjem. Sve je to, naravno, bilo veoma nezgodno, ali se prava nevolja nalazila malo bliže. Veliki Šanka je još bio s njim, blago se njihao dok su mu prljave šake čvrsto stezale Logenovo levo stopalo.

„Bem ti“, promrmlja Logen. Bio je u gadnom škripcu. Jeste on i ranije bio u gadnim škripcima, pa je preživeo da o njima peva, ali sada nije uspevao da zamisli kako bi ovaj mogao biti gori. To ga navede da razmisli o svom životu. Sada je to izgledao kao surov i besmislen život. Nikome zbog njega nije bilo bolje. Pun nasilja i bola, a između njih retko šta sem razočaranja i muka. Ruke sada počеше da mu se zamaraju, mišice da mu gore. Krupni ravnoglavac nije delovao kao da će uskoro otpasti. Zapravo, čak se malo i popeo uz Logenovu nogu. Zastao je, streljajući ga pogledom.

Da su im uloge bile zamenjene, pa da je Logen visio na Šankinoj nozi, najverovatnije bi pomislio: „Život mi zavisi od ove noge za koju se držim – bolje da ne izvodim koješta.“ Čovek bi radije spasio sebe nego ubio neprijatelja. Nevolja je u tome što Šanke tako ne razmišljaju, a Logen je to dobro znao. Zato ga nije preterano iznenadilo kada je ovaj raširio velika usta pa mu zario zube u list.

„Aaaaaaa!“, kriknu Logen, pa zacvile i udari bosom nogom iz sve snage, razbi Šanki glavu, ali ovaj nije prestajao da grize, a što se Logen snažnije ritao, to su mu više ruke klizile s vlažnog korena. Sada se držao za sam njegov kraj, a ovaj je uz to izgledao kao da će svakog časa pući. Pokušao je da ne misli na bol u šakama, na bol u rukama, na ravnoglavčeve zube u svom listu. Pašće. Mogao je da bira samo hoće li pasti na kamenje ili u vodu, a to je bio krajnje jednostavan izbor.

Kada čoveka jednom čeka neki posao, bolje je da ga uradi nego da živi u strahu od njega. To bi rekao Logenov otac. Zato je slobodnom nogom čvrsto upro u liticu, poslednji put duboko udahnuo,

pa se svom preostalom snagom odrazio u ponor. Osetio je da ga zubi puštaju, a zatim i ruke i na trenutak je bio slobodan.

Onda poče da pada. I to brzo. Zidovi klanca proleteše – sivi kamen, zelena mahovina, pomalo belog snega, sve se vrtelo oko njega.

Logen se polako okrenu u vazduhu dok su mu udovi besmisleno mlatarali, previše uplašen da krikne. Vetar je fijukao, zaslepljivao ga, vukao za odeću, oduzeo mu dah. Video je velikog Šanku kako udara u kamen pored njega. Video ga je kako se odbija i mlitavo pada, zasigurno mrtav. To je bio prijatan prizor, ali je Logenovo zadovoljstvo bilo kratkog veka.

Voda mu pohrli u susret. Udari ga u bok kao razjareni bik, izbi mu sav vazduh iz pluća, usisa ga obeznanjenog duboko u ledenu tminu...

PRVI DEO

„Gvožđe i samo junaka draži“

Homer

Preživeli

Zvuk pljuskanja vode. To je bilo prvo. Pljuskanje vode, šuškanje krošanja, tu i tamo cvrkut ptica.

Logen odškrinu oči. Svetlo, mutno svetlo kroz lišće. Je li to smrt? Zašto onda toliko boli? Bolela ga je čitava leva strana tela. Pokušao je da ljudski udahne, zagrcnuo se, iskašljao vodu, ispljunuo blato. Sačekao, pridigao se na sve četiri, ispuzao iz reke, dahćući kroz stegnute zube, prevrnuo se na leđa na mahovini, mulju i trulom granju na obali.

Kratko je tu ležao, zureći u sivo nebo iznad crnih grana, a dah mu je šištao u odranom grlu.

„Još sam živ“, procedi sam za sebe. Još živ, uprkos svojskim naporima prirode, šanki, ljudi i životinja. Mokar do gole kože, tako pružen, počeo da se smeje. Promuklim, krkljavim smehom. Ako biste o Logenu Devetoprstom rekli samo jedno, bilo bi to da je majstor za preživljavanje.

Hladan vetar dunu preko rečne obale što miriše na trulež i Logenov smeh polako zamre. Možda jeste živ, ali hoće li to i ostati, to je već nešto sasvim drugo. Pridigao se, mršteći se od bola. Nekako se uspravio na noge, držeći se za obližnje stablo. Očistio je zemlju iz nosa, očiju, ušiju. Digao je mokru košulju da osmotri povrede.

Bio je sav modar od pada. Čitava rebra su mu bila plava i ljubičasta. Bolelo je na dodir, i te kako, ali se činilo da ništa nije slomljeno. Noga mu je bila u jezivom stanju. Iskidana i krvava od Šankinih zuba. Gadno je bolela, ali je ipak mogao da pomera stopalo, a to je bilo najvažnije. Stopalo mu je trebalo, ako namerava da se iz ovog izvuče.

I dalje je imao nož u koricama na pojasu i bilo mu je mnogo drago kada ga je video. Po Logenovom iskustvu čovek nikada ne može imati previše noževa, a ovaj je bio dobar, ali su mu izgledi i dalje bili slabašni. Bio je sam, u šumi koja vrvi od ravnoglavaca. Nije imao pojma gde se nalazi, ali je mogao da prati reku. Sve reke teku na sever, iz planina u hladno more. On će krenuti uz reku južno, u Visove, gde Šanke neće moći da ga nađu. To mu je bio jedini spas.

Tamo gore će u ovo doba godine biti hladno. Smrtonosno hladno. Pogledao je bosa stopala. To ti je njegova sreća, da Šanke napadnu baš kada je izuo čizme da sredi žuljeve. Nije imao ni kaputa – sedeo je blizu vatre. Takav neće ni dan opstati u planinama. Šake i stopala će mu pocrneti u noći, pa će malo-pomalo umirati pre nego što stigne do prevoja. Ako prethodno ne crkne od gladi.

„Bem ti“, promrmlja. Morao je da se vrati do logora. Morao se nadati da su ravnoglavci otišli, da nisu sve odneli. Da su ostavili nešto što će mu pomoći da preživi. I nije neka nada, ali nije imao izbora. On nikada nije imao izbora.

Kada je Logen našao mesto logora, kiša je uveliko počela da pada. Krupne kape slepile su mu kosu i skroz promočile odeću. Pribio se uz deblo obraslo mahovinom i virnuo ka logoru, zatutnjalog srca, desne šake do bola stegnute oko klizave drške noža.

Video je pocrneli krug gde je bila vatra, nagorele grane i ugaženi pepeo okolo. Video je veliko deblo na kome su sedeli Trodrvo i Dau kada su ravnoglavci napali. Video je komadiće iskidane

i razbijene opreme razbacane po proplanku. Izbrojao je trojicu mrtvih Šanki zgrčenih na zemlji. Jednom je iz grudi štrčala strela. Trojica mrtvih, ali ni traga od živih. Imao je sreće. Taman dovoljno sreće da preživi, kao i obično. Ipak, mogu svakog časa da se vrate. Morao je da bude brz.

Logen hitro izađe na proplanak, osvrćući se oko sebe. Čizme su mu i dalje bile tamo gde ih je ostavio. Brzo ih je zgrabio i cupkajući obuo na bose noge, zamalo se srušivši od žurbe. I kaput mu je bio tu, uglavljen ispod debla, izubijan i izgребan od deset godina provedenih u ratovanju i životu pod vedrim nebom, bez pola rukava. Ranac mu je zgužvan ležao nedaleko u žbunju, a njegova sadržina bila je razbacana niže po padini. Čučnuo je, bez daha, pa sve potrpao nazad. Komad užeta, njegova stara glinena lula, nekoliko kaiševa suvog mesa, igla i konac, ulubljena čaturica s još malo žestine. Sve dobro. Sve korisno.

S grane je visilo iscepano ćebe, mokro i delom skoreno. Logen ga diže pa se iskezi. Ispod se krio njegov stari, olupani lonac. Ležao je na boku, možda ga je neko u borbi šutnuo s vatre. Uzeo ga je obema rukama. Bio mu je siguran i poznat, ulubljen i čađav od godina korišćenja. Odavno je imao taj lonac. Pratio ga je kroz sve ratove, preko čitavog Severa pa nazad. Svi su u njemu kuvali zajedno, kada su bili na pohodu, svi su iz njega jeli. Forli, Tmurni, Ker, svi redom.

Logen ponovo osmotri logor. Trojica mrtvih Šanki, ali niko od njegovih. Možda su još tu negde. Možda ako rizikuje, ako pokuša da ih potraži...

„Ne.“ To je rekao tiho, u bradu. Znao je da to ne bi valjalo. Bilo je mnogo Šanki. Veoma mnogo. Nije imao pojma koliko je dugo ležao na rečnoj obali. Čak i ako su se jedan ili dvojica momaka izvukli, Šanke će ih loviti, loviće ih po šumama. Sada su sigurno tek leševi, razbacani po visokim dolinama. Logenu je ostalo samo da krene u planine i pokuša da spase sopstveni bedni život. Čovek ne sme da se zavarava. Mora tako, koliko god bolelo.

„Ostali smo samo ti i ja“, reče Logen dok je gurao lonac u ranac pa ovaj prebacio preko ramena. Počeo je da hramlje, što je brže mogao. Uzbrdo, ka reci, ka planinama.

Samo njih dvojica. On i lonac.

Jedini preživeli.

Pitanja

Zašto ja ovo radim?, upita se inkvizitor Glokta hiljaditi put dok je hramao hodnikom. Zidovi su bili okrečeni u belo, mada prilično davno. Mesto je delovalo nekako oronulo i zaudaralo je na vlagu. Prozora nije bilo, pošto se hodnik nalazio duboko pod zemljom, a fenjeri su bacali spore i dugačke senke u sve uglove.

Zašto bi iko želeo ovo da radi? Gloktin hod je stvarao ritmičan zvuk na prljavim podnim pločicama. Prvo siguran udarac desne pete, onda zvuk štapa, zatim beskonačno povlačenje levog stopala, uz poznate ubode bola u članku, kolenu, dupetu i leđima. Kuckanje, grebanje, bol. To je bio ritam njegovog hoda.

Prljavu jednoličnost hodnika povremeno su prekidala teška vrata, okovana zardalim gvožđem i istačkana zakivcima. Glokti se jednom učini da je čuo prigušen krik bola iza jednih vrata. *Pitam se kog nesrećnika tu ispituju? Koji li je zločin skrivio, ili nije? Kakve se tajne čupaju, kakve laži prosecaju, kakva izdajstva ogoljavaju?* Međutim, nije se dugo to pitao. Prekinulo ga je stepenište.

Da se Glokti pruži prilika da na muke udari jednog čoveka, jednog jedinog čoveka na čitavom svetu, zasigurno bi izabrao onoga ko je izumeo stepenice. Dok je bio mlad i dok su mu se svi